

[2023] 6 एस. सी. आर. 469

कॅप्टन मंजीत सिंग विरडी (निवृत्त)विरुद्ध

हुसेन मोहम्मद शत्ताफ आणि इतर.

(2023 चा फौजदारी अपील क्रमांक 1399)

18 मे 2023

[अभय एस. ओक आणि राजेश बिंदल, जे. जे.]

फौजदारी प्रक्रिया संहिता, 1973-डिस्चार्जसाठी अर्ज-पीडितेचा मृतदेह त्याच्या शयनगृहात रक्ताच्या थारोळ्यात सापडला-तपासानंतर, प्रतिवादी क्र. 1 आणि 2 विरुद्ध आरोपपत्र दाखल केले.- ट्रायल कोर्टाने अद्याप आरोप निश्चित केलेले नव्हते-आरोपपत्र दाखल केल्यानंतर लगेचच आरोपमुक्तीसाठी अर्ज दाखल करण्यात आला होता-तो ट्रायल कोर्टाने फेटाळला होता-तथापि, उच्च न्यायालयाने ट्रायल कोर्टाने दिलेला आदेश रद्द केला आणि प्रतिवादी क्रं. 1 व 2 ला आरोपमुक्त केले.अपीलवर, असे म्हटले गेले:कायद्याचा निश्चित केलेला प्रस्ताव असा आहे की आरोपांवर सुनावणीच्या टप्प्यावर फिर्यादी पक्षाने सादर केलेल्या संपूर्ण पुराव्यावर विश्वास ठेवला पाहिजे-जर कोणताही खटला तयार झाला नाही तर केवळ आरोपीला आरोपमुक्त केले जाऊ शकते-आरोपपत्राच्या टप्प्यावर, न्यायालयाला हे समाधान मानावे लागेल की आरोपी व्यक्तींविरुद्ध प्रथमदर्शनी खटला तयार केला गेला आहे-सध्याच्या प्रकरणात, उच्च न्यायालयाने तपास संस्थेने गोळा केलेल्या पुराव्याचा आरोपपत्रासह संपूर्ण

उल्लेख केला नव्हता-उलटपक्षी तपासादरम्यान नोंदवलेल्या काही व्यक्तींच्या विधानांचा निवडक संदर्भ आहे-आरोपी आणि प्रतिवादी क्र. 1-प्रतिवादी क्रं.1 आणि 2 यांना मनाचा वापर न करता आरोपमुक्त करण्यात आले-उच्च न्यायालयाने एका जघन्य गुन्ह्याच्या खटल्यात अडथळा आणण्यासाठी अधिकारक्षेत्राचा वापर अशा प्रकारे केला होता जो त्यात निहित नाही.

अपीलाला परवानगी देताना न्यायालयाने आदेश पारीत केला की

1) आरोपींची निर्दोष मुक्तता करताना काय विचारात घ्यावे यासंबंधी कायद्याचे विधान प्रस्थापित आहे.या प्रकरणात संबंधित कोर्टाने अद्याप आरोप निश्चित केलेले नाहीत.आरोपपत्र दाखल केल्यानंतर लगेचच आरोपमुक्तीसाठी अर्ज दाखल करण्यात आला.आरोपांवरील सुनावणीच्या टप्प्यावर फिर्यादी पक्षाने सादर केलेल्या सर्व पुराव्यांवर विश्वास ठेवला जावा, हा कायद्याचा निश्चित प्रस्ताव आहे. जर कोणताही गुन्हा सिद्ध झाला नाही, तरच आरोपीला आरोपमुक्त केले जाऊ शकते.उपलब्ध साहित्याची सत्यता, पर्याप्तता आणि स्वीकार्यता केवळ सुनावणीच्या वेळी करता येते.आरोपपत्राच्या टप्प्यावर, न्यायालयाने आरोपी व्यक्तींविरुद्ध प्रथमदर्शनी खटला दाखल केला जात असल्याचे सुनिश्चित करावे त्या टप्प्यावर न्यायालयाचा हस्तक्षेप केवळ तेव्हाच आवश्यक आहे जेव्हा खटला सुरू ठेवण्यास परवानगी दिल्यास, ते न्यायालयाच्या प्रसंभाविक प्रक्रिया गैरवापर ठरेल असे मानण्यासाठी भक्कम कारणे असतील.

[परिच्छेद 11] [473-D-F]

2. उच्च न्यायालयाने आक्षेपार्ह आदेशाद्वारे आरोपी आणि प्रतिवादी क्र. 1 च्या इतर सहाय्यकांच्या मानसशास्त्रीय प्रोफाइल, पॉलीग्राफ चाचणी आणि ब्रेन इलेक्ट्रिकल ऑसिलेशन

सिग्नेचर प्रोफाइल (बी. ई. ओ. एस.) चाचण्यांसह मानसशास्त्रीय मूल्यांकनाचा उल्लेख न करता संपूर्ण पुराव्याचा सारांश दोन परिच्छेदांमध्ये केला होता. आणि प्रतिवादी क्रं 1 आणि 2 यांना मुक्त करण्याचे आदेश दिले. [परिच्छेद 18] [477-G-H; 478-A]

3. जरी एखाद्या आरोपीला दोषी ठरवण्यासाठी केवळ मानसशास्त्रीय मूल्यमापन चाचणी अहवाल पुरेसा नसला तरी तो निश्चितच एक ठोस पुरावा असू शकतो. हे साहित्य अभिलेखावर असूनही, उच्च न्यायालय असे मत व्यक्त करू शकले नसते की हे प्रकरण आरोप निश्चित करण्यासाठी देखील तयार केले गेले नाही, ज्यासाठी केवळ प्रथमदर्शनी प्रकरण पाहिले जाऊ शकते. [परिच्छेद 19] [478-ब]

4. या न्यायालयाने या विषयावर दिलेल्या कायद्याच्या प्रकाशात या प्रकरणातील तथ्यांची तपासणी केली गेली तर हे स्पष्ट होते की उच्च न्यायालयाने तपास संस्थेने गोळा केलेल्या पुराव्याचा संपूर्ण आरोपपत्रासह उल्लेखही केलेला नाही. त्याऐवजी तपासादरम्यान नोंदवलेल्या काही व्यक्तींच्या विधानांचा निवडक संदर्भ आहे. हे दर्शविते की मनाचा संपूर्ण गैर-वापर होता. एका घृणास्पद गुन्ह्याच्या खटल्यात अडथळा आणण्यासाठी उच्च न्यायालयाने अधिकारक्षेत्राचा वापर अशा प्रकारे केला होता, जो त्यात निहित नव्हता. [परिच्छेद 20] [478-बी-डी]

राजस्थान राज्य विरुद्ध अशोक कुमार कश्यप (2021) 11 एस. सी. सी. 191- वर
अवलंबून.

महाराष्ट्र राज्य आणि अन्न. वि. डॉ. मरोटी एस/ओ.काशीनाथ पिंपळकर (2023) 4 एस. सी.
सी. 298-संदर्भित

खटला कायदा संदर्भ

(2023) 4 एससीसी 298 संदर्भित परिच्छेद 4

(2021) 11 एससीसी 191 त्यावर अवलंबून परिच्छेद 12

फौजदारी अपील न्यायाधिकरण: 2023 चे फौजदारी अपील क्र. 1399.

2012 च्या सी. आर. एल. आर. ए. क्रमांक 135 मधील मुंबई येथील उच्च न्यायालयाच्या
17.07.2013 तारखेच्या निकाल आणि आदेशावरून.

कुणाल चिमा, शिवम दुबे, राघव देशपांडे, अपीलकर्त्यांचे वकील.

सिद्धार्थ दवे, वरिष्ठ अधिवक्ता, हिमांशू भूषण, सुश्री आकृति प्रिया, कानू अग्रवाल, सिद्धार्थ
धर्माधिकारी, आदित्य अनिरुद्ध पांडे, भरत बागला, सौरव सिंग, प्रतिसादकर्त्यांसाठी वकील.

न्यायालयाचा निर्णय **राजेश बिंदल, जे.** यांनी दिला

1. मुंबई उच्च न्यायालयाने २०१२ च्या पुनरीक्षण अर्ज क्रमांक १३५ मध्ये १७.०७.२०१३ रोजी
दिलेल्या आदेशाला अपीलकर्त्याने आव्हान दिले आहे. वरील आदेशाद्वारे, उच्च न्यायालयाने
खालील न्यायालयाने दिलेला 21.02.2012 चा आदेश रद्द बातल ठरवला आहे ज्याद्वारे
प्रतिवादी क्रमांक 1 आणि 2 ने आरोपमुक्तीसाठी दाखल केलेला अर्ज फेटाळला गेला होता.

2. लोणावळा येथील थोंबरेवाडी येथील विर्दी येथील रहिवासी असलेल्या मनमोहन सिंग सुखदेव सिंग विर्दी यांच्या हत्येप्रकरणी लोणावळा शहर पोलीस ठाण्यात 2006 च्या 46 क्रमांकाच्या एफ. आय. आर. मध्ये नोंद करण्यात आल्याने हा वाद निर्माण झाला आहे.त्याचा मृतदेह त्याच्या शयनगृहात रक्ताच्या थारोळ्यात पडलेला आढळला.

3. अपीलकर्त्याच्या वतीने बाजू मांडणाऱ्या विद्वान वकिलांनी सांगितले की,

उच्च न्यायालयाने दिलेल्या आदेशाचा बारकाईने अभ्यास केल्यास असे दिसून येते की, केवळ तपासादरम्यान पोलिसांनी नोंदवलेल्या काही जबाबांचा संदर्भ देऊनच मिनी ट्रायल घेण्यात आली आहे, जे आरोपपत्राचा भाग होते. दोषमुक्तीच्या अर्जावर विचार करताना हे न्यायालयाच्या अधिकारक्षेत्राच्या कक्षेबाहेर होते. प्रतिवादी क्र. 1 आणि प्रतिवादी क्र. 1 च्या इतर चार सहाय्यकांवर आयोजित केलेल्या मानसशास्त्रीय प्रोफाइलिंग, पॉलीग्राफ चाचणी आणि ब्रेन इलेक्ट्रिकल ऑसिलेशन सिग्रेचर प्रोफाइलिंग (बी. ई. ओ. एस.) यासह मानसशास्त्रीय मूल्यांकन होते, , जे गुन्ह्यातील प्रतिवादी क्रमांक 1 आणि 2 च्या आरोपाकडे नेतात, या वस्तुस्थितीचा विचार करण्यात न्यायालय अपयशी ठरले होते.

4. युक्तिवादाच्या समर्थनार्थ, अपीलकर्त्याच्या विद्वान वकिलाने महाराष्ट्र राज्य आणि अन्न. वि. डॉ. मारूती एस/ओ काशीनाथ पिंपळकर 1. या प्रकरणातील या न्यायालयाच्या निकालावर भर दिला आहे.

5. दुसरीकडे, प्रतिवादी क्रमांक 1 आणि 2 च्या विद्वान वकिलाने सांगितले की हे अंध हत्येचे प्रकरण आहे, त्यामुळे प्रत्यक्ष साक्षीदार नव्हता.प्रतिवादी क्रमांक 1 आणि 2 यांचे मृत व्यक्तीशी

कोणतेही वैर नव्हते.ते शेजारी असून आनंदाने राहत होते.फिर्यादी पक्षाने एक खोटी कथा तयार केली होती, ज्याचे समर्थन करण्यासाठी कोणतेही साहित्य नाही.त्यांनी पुढे सादर केले की प्रतिवादी क्र. 1 आणि 2 ला आरोपमुक्त करण्यासाठी ट्रायल कोर्ट आपल्या अधिकारक्षेत्राचा वापर करण्यात अयशस्वी ठरले आहे.त्यांना या प्रकरणात चुकीच्या पद्धतीने अडकवण्यात आले आहे. जर त्यांना खटल्याला सामोरे जावे लागले तर ते न्यायालयाच्या प्रक्रियेचा गैरवापर ठरेल..फिर्यादी पक्षाने गोळा केलेल्या संबंधित साहित्याचा उच्च न्यायालयाने विचार केला.

6. मात्र, उच्च न्यायालयाने दिलेल्या आदेशाला राज्याने आव्हान दिलेले नाही.राज्याचे विद्वान वकील, ज्यांच्याकडे यासाठी कोणतेही स्पष्टीकरण नव्हते, त्यांनी असा युक्तिवाद करण्याचा प्रयत्न केला की आक्षेपित आदेश कायदेशीररित्या कायम ठेवला जाऊ शकत नाही, कारण आरोपमुक्तीसाठी अर्जावर विचार करण्याच्या टप्प्यावर, पुराव्याचे अवलोकन करणे शक्य नव्हते कारण ते खटल्याच्या सुनावणीनंतर न्यायालयात पुरावा नोंदवल्यानंतरच होऊ शकते.आरोपपत्र तयार करण्याच्या टप्प्यावर केवळ प्रथमदर्शनी प्रकरण पाहायचे आहे.

7. पक्षकारांचे विद्वान वकिलांचा युक्तिवाद ऐकला आणि नोंदी आणि संबंधित कागदपत्रांचे अवलोकन केले.

8. एफ. आय. आर. नोंदवल्यानंतर तपास करण्यात आला आणि फौजदारी प्रक्रिया संहिता च्या कलम 161 आणि 164 अंतर्गत अनेक व्यक्तींची विधाने नोंदवण्यात आली. दिनांक 31.05.2007 रोजी प्रतिवादी क्रमांक 1 चे मानसशास्त्रीय प्रोफाइल, पॉलीग्राफ चाचणी आणि

ब्रेन इलेक्ट्रिकल ऑसिलेशन सिग्रेचर प्रोफाइल (बी. ई. ओ. एस.) यासह मानसशास्त्रीय मूल्यांकन देखील करण्यात आले आणि इतर चार व्यक्तींवर अशाच प्रकारच्या चाचण्या घेण्यात आल्या. बलिराम चिधू खाडे, मोहन विजयम्मा श्रीधरन, अशोक गजराज चौधरी, मेहबूब दस्तगी शेख हे प्रतिवादी क्रमांक 1 चे जवळचे सहकारी होते

9. ही एक अंध हत्या असल्याने गुन्ह्याचा तपास करण्यात आला आणि ०९.१२.२००९ रोजी हुसेन मोहम्मद शत्ताफ व वहिदा हुसेन शत्ताफ (प्रतिवादी क्र. १ व २) व झानिश खान यांच्याविरोधात आरोपपत्र दाखल करण्यात आले होते, त्यात म्हटले होते की, प्रतिवादी क्रमांक १ आपल्या व्यवसायाच्या उद्देशाने दुबईत वास्तव्यास असताना त्याची पत्नी प्रतिवादी क्रमांक २ मृताच्या संपर्कात आली आणि मैत्री निर्माण झाली. ते एकमेकांना वारंवार भेटू लागले. मैत्रीचे रूपांतर शारीरिक संबंधात झाले. प्रतिवादी क्रमांक १ दुबईहून परतल्यावर त्याला याची माहिती मिळाली. त्याचा बदला घेण्यासाठी त्याने प्रतिवादी क्रमांक २ आणि झानिश खान नावाच्या व्यक्तीशी संगनमत करून अज्ञात हल्लेखोरांच्या माध्यमातून मृताच्या हत्येचा कट रचला..

10. हे प्रकरण सत्र न्यायालयाच्या कक्षेत योग्य असल्याने दंडाधिकाऱ्यांनी हे प्रकरण पुणे सत्र न्यायालयाला सोपवले होते.त्यानंतर लगेचच प्रतिवादी क्रमांक 1 आणि 2 यांनी आरोपमुक्तीसाठी पुनरीक्षण अर्ज दाखल केला.21.02.2012 या तारखेच्या आदेशानुसार ट्रायल कोर्टाने ते फेटाळले होते.उच्च न्यायालयाने आक्षेपार्ह आदेशाद्वारे ट्रायल कोर्टाने दिलेला आदेश रद्द केला होता आणि प्रतिवादी क्रमांक 1 आणि 2 यांना आरोपमुक्त केले होते.वरील आदेशाला या न्यायालयासमोर आव्हान देण्यात आले आहे.

11. आरोपींची निर्दोष मुक्तता करताना काय विचारात घ्यावे यासंबंधीचा कायदा प्रस्तापित आहे. हे असे प्रकरण आहे ज्यामध्ये ट्रायल कोर्टाने अद्याप आरोप निश्चित केलेले नाहीत. आरोपपत्र दाखल केल्यानंतर लगेचच आरोपमुक्तीसाठी अर्ज दाखल करण्यात आला. आरोपांवरील सुनावणीच्या टप्प्यावर फिर्यादी पक्षाने सादर केलेल्या सर्व पुराव्यांवर विश्वास ठेवला जावा, हा कायद्याचा निश्चित प्रस्ताव आहे. जर कोणताही गुन्हा सिद्ध झाला नाही, तरच आरोपीला आरोपमुक्त केले जाऊ शकते. हजर केलेल्या साहित्याची सत्यता, परिपूर्णता आणि स्वीकारार्हता चाचणीच्या टप्प्यावरच केली जाऊ शकते. आरोपपत्राच्या टप्प्यावर, आरोपी व्यक्तींविरुद्ध प्रथमदर्शनी केस दिसून येत असल्याचे न्यायालयाने निश्चीत करावे लागेल. खटला पुढे जाऊ दिल्यास तो न्यायालयाच्या प्रक्रियेचा गैरवापर ठरेल, असे म्हणण्यास भक्कम कारणे असतील तरच त्या टप्प्यावर न्यायालयाचा हस्तक्षेप आवश्यक आहे.

12. राजस्थान राज्य विरुद्ध अशोक कुमार कश्यप 2 या खटल्यातील या न्यायालयाच्या अलीकडील निकालात या मुद्द्यावरील कायद्याचा सारांश देण्यात आला आहे. संबंधित परिच्छेद खाली काढले आहेत:

- "11.1.पी. विजयन विरुद्ध केरळ राज्य, (2010) 2 एस. सी. सी. 398 या खटल्यात, या न्यायालयाला कलम 227 सी. आर. पी. सी. वर विचार करण्याची संधी होती, आरोप निश्चित करताना आणि/किंवा आरोपमुक्ती अर्जाचा विचार करताना काय विचारात घेणे आवश्यक आहे हे उक्त निर्णयात तपशीलवारपणे विचारात घेतले गेले आहे. असे निरीक्षण नोंदवले गेले आहे आणि असे म्हटले गेले आहे की कलम 227

च्या टप्प्यावर, न्यायाधीशांना आरोपींविरुद्ध कारवाई करण्यासाठी पुरेसा आधार आहे की नाही हे शोधण्यासाठी केवळ पुराव्याची छाननी करावी लागेल.असे निरीक्षण नोंदवले गेले आहे की दुसऱ्या शब्दांत, पुरेशा कारणांमुळे पोलिसांनी नोंदवलेल्या पुराव्याचे स्वरूप किंवा न्यायालयासमोर सादर केलेल्या कागदपत्रांमध्ये आरोपीविरुद्ध आरोप निश्चित करण्यासाठी संशयास्पद परिस्थिती असल्याचे उघड होते.पुढे असे निरीक्षण नोंदवले गेले आहे की जर न्यायाधीश असा निष्कर्ष काढतात की पुढे जाण्यासाठी पुरेसा आधार आहे, तर ते कलम 228 सी. आर. पी. सी. अंतर्गत आरोप निश्चित करतील, अन्यथा ते आरोपीला आरोपमुक्त करतील.पुढे असे निरीक्षण नोंदवले गेले आहे की, फिर्यादी पक्षाने खटला चालवला आहे की नाही हे ठरवण्यासाठी खटल्याच्या तथ्यांबाबत आपल्या न्यायिक मनाचा वापर करताना, न्यायालयाने प्रकरणाचे फायदे आणि तोटे तपासणे किंवा खटला सुरू झाल्यानंतर पुरावे आणि संभाव्यतेचे वजन आणि संतुलन साधणे आवश्यक नाही, जे खरोखरच न्यायालयाचे कार्य आहे.

11. 2.कर्नाटक राज्य विरुद्ध एम. आर. हिरेमाथ, (2019) 7 एस. सी. सी. 515 या खटल्यातील या न्यायालयाच्या अलीकडील निर्णयात, खंडपीठासाठी बोलताना आपल्यापैकी एकाने (डी. वाय. चंद्रचूड, जे.) परिच्छेद 25 मध्ये असे निरीक्षण नोंदवले आहे आणि म्हटले आहे:

"25. उच्च न्यायालय [एम. आर. हीरेमथ विरुद्ध राज्य, 2017 एस. सी. सी. ऑनलाईन कर्नाटक 4970] हे फौजदारी प्रक्रिया संहितेच्या कलम 239 च्या तरतुदींनुसार आरोपमुक्तीसाठीच्या अर्जाची सुनावणी करत होते या वस्तुस्थितीची दखल घ्यायला हवी होती. या अधिकारक्षेत्राच्या वापराचे नियमन करणारे मापदंड या न्यायालयाच्या अनेक निर्णयांमध्ये दिसून आले आहेत. हे कायद्याचे एक निश्चित तत्त्व आहे की आरोपमुक्तीसाठीच्या अर्जाचा विचार करण्याच्या टप्प्यावर न्यायालयाने फिर्यादी पक्षाने नोंदवलेली सामग्री खरी आहे या गृहीतकावर पुढे जाणे आवश्यक आहे आणि सामग्रीतून समोर येणारी तथ्ये, त्याच्या दर्शनी मूल्यावर घेतली गेली आहेत की नाही हे निर्धारित करण्यासाठी सामग्रीचे मूल्यांकन करणे आवश्यक आहे, ज्यामुळे गुन्हा तयार करण्यासाठी आवश्यक घटकांचे अस्तित्व उघड होते. टी. एन. विरुद्ध एन. सुरेश राजन, (2014) 11 एस. सी. सी. 709 या प्रकरणामध्ये, या विषयावरील पूर्वीच्या निर्णयांना दुजोरा देताना, या न्यायालयाने असे म्हटले:

'29.या टप्प्यावर, सामग्रीचे संभाव्य मूल्य तपासावे लागेल आणि न्यायालयाने या प्रकरणात खोलवर जाऊन असे म्हणणे अपेक्षित नाही की सामग्रीमुळे दोषसिद्धीची हमी मिळणार नाही. आमच्या मते, हा गुन्हा केला गेला आहे असे गृहीत धरण्यासाठी काही आधार आहे का आणि आरोपीला दोषी ठरवण्यासाठी काही आधार तयार करण्यात आला आहे की नाही हे विचारात घेणे आवश्यक आहे. वेगळ्या शब्दांत सांगायचे तर, जर न्यायालयाला असे वाटत असेल की आरोपींनी त्याच्या संभाव्य मूल्याच्या

नोंदीवरील सामग्रीच्या आधारे गुन्हा केला असेल, तर ते आरोप निश्चित करू शकतात;
जरी दोषसिद्धीसाठी, न्यायालयाने असा निष्कर्ष काढला पाहिजे की आरोपीने हा गुन्हा
केला आहे. कायदा या टप्प्यावर छोट्या खटल्याला परवानगी देत नाही.

13. उच्च न्यायालयाने पारित केलेल्या आक्षेपार्ह आदेशाचा संबंधित भाग खाली पुनरुत्पादित
केला आहे:- असे.

'11.06.2006 च्या तारखेतील सुरेश थापाच्या निवेदनात तो म्हणतो की तो बंगल्यातील
पार्टीला गेला होता. दिनांक 9.12.2007 वर नोंदवलेल्या जिल्हाधिकारी सिंग ठाकूर
नमूद करतात की , ते आरोपी क्र. 2 ला दिनांक 13.5.2006 रोजी सकाळी 7 वाजता
त्यांनी कागदपत्रे फाडताना पाहिलेहे विधान देखील प्रामुख्याने आरोपी-अर्जदारांवर
खटला भरण्यासाठी सक्रिय होणार नाही कारण निर्मूलन/हत्येची घटना रात्री उशिरा
घडली आहे.श्री. सुरेश थापा यांनी दिनांक 14.05.2006 रोजी आपल्या निवेदनात
नमूद केले आहे की, रात्री उशिरा ते घटनास्थळी एका बाकडावर बसले होते, अशा
वेळी एक गाडी मृत व्यक्तीला खाली सोडण्यासाठी आली आणि त्यानंतर मृत व्यक्ती
त्याच्या माळी हरीसह त्याच्या घरी गेला.28.6.2006 या तारखेच्या पुढील निवेदनात,
तो त्यांच्यासोसायटीच्या आवारात येणाऱ्या चांदीच्या रंगाच्या टाटा इंडिया कारचा
संदर्भ देतो आणि कारमधील एका व्यक्तीने मृत व्यक्तीला मोठ्याने बोलावले, तो उंच
आणि लांब केसांचा होता.मृत व्यक्ती आला आणि त्याने त्या व्यक्तीशी गप्पा मारल्या,
जी नंतर मृत व्यक्तीला बंगल्यात घेऊन गेली.11.12.2006 या तारखेच्या तिसऱ्या

निवेदनात सुरेश थापाने आपली पूर्वीची आवृत्ती बदलली आणि सांगितले की सोसायटीच्या गेटवर चांदीच्या रंगाची कार आली आणि ड्रायव्हरने हॉर्न वाजवला, मृत व्यक्ती त्याच्या बंगल्यातून बाहेर आला, त्याने दरवाजा उघडला, मृत व्यक्तीने दरवाजा बंद केला आणि नंतर तो बंगला क्र. 5 कडे गेला आणि परत येताना गाडी त्याच्या बंगल्याजवळ उभी होती, ड्रायव्हर पुढे मृत व्यक्तीजवळ गेला, मात्र त्यांच्याशी संपर्क झाला नाही.मग तो पुढे गेला आणि 'कॅप्टन कॅप्टन' म्हणून बोलावले आणि त्यांनी गप्पा मारल्या.ती व्यक्ती मृत व्यक्तीसोबत होती आणि कारमध्ये 2-3 व्यक्ती बसल्या होत्या.रमेश ढाकोलच्या पुरवणी निवेदनात-आणखी एक सुरक्षारक्षक ,दिनांक 1.1.2007 रोजी तो आरोपी क्र. 2 ची गाडी रात्री 2 ते 2.30 च्या सुमारास परत आले आणि ती तिच्या बंगल्यात गेली.ते म्हणतात, त्यांचे पूर्वीचे विधान चुकीचे होते. डॉ. अजितसिंग यांनी आपल्या दिनांक 31.12.2006 च्या निवेदनात मृत व्यक्तीला भेट दिल्याचा आणि एप्रिल 2006 मध्ये मृत व्यक्तीला आरोपी क्रं 1 व 2 च्या घरी भेट दिल्याचा उल्लेख केला आहे. त्याने मृत व्यक्तीला पाहिले आणि आरोपी क्र. 2 स्विंगवर असताना आरोपी क्र. 1 जवळच होता.हे त्याच्या लक्षात आले 13.5.2006 रोजी.झार्निशची पत्नी साजिदा बेगमचे विधान (मोहम्मद. असगर) आरोपी-अर्जदारांना अडकवत नाही.मृत व्यक्तीचे भाऊ श्री. मंजीतसिंग यांनी आरोपी क्र. 1 शी पूर्वी केलेल्या संभाषणाचा उल्लेख केला आहे की ,आरोपी क्र. 1 ने कथितपणे त्याला सांगितले की मृत व्यक्तीला सर्व काही विकत घ्यायचे आहे, वेळ मिळाल्यास तो त्याच्या पत्नीलाही विकत घेईल. हा संवाद दूरध्वनीवर होता.”

14. उच्च न्यायालयाने पारित केलेल्या आक्षेपार्ह आदेशाचा अभ्यास केल्यास असे दिसून येते की आरोपपत्रासह दाखल केलेल्या तपास संस्थेने गोळा केलेल्या काही सामग्रीचा अप्रत्यक्षपणे संदर्भ देण्यात आला आहे. सुरेश शेरबहादूर थापा, जिल्हाधिकारी ठाकूर सिंग, रमेश ढाकोल, मंजीत सिंग, डॉ. अजित सिंग आणि साजिदा बेगम यांच्या विधानांचा संदर्भ देण्यात आला आहे. तथापि, नोंदीच्या निरीक्षणावरून हे स्पष्ट होते की त्यांची विधाने पूर्णपणे लक्षात आलेली नाहीत किंवा एका विशिष्ट दिवशी नोंदवलेल्या विधानांचा केवळ काही भाग लक्षात आला आहे आणि त्यापूर्वी किंवा नंतर नोंदवलेल्या विधानांचा संदर्भ दिलेला नाही. याशिवाय, तपास संस्थेने हिरामन द्यानेश्वर चौधरी, रमेश मुरलीधर, मोहन वि., अशोक गुनाजी थोसर, मेहबूब दस्तगी शेख आणि रक्मा शिवराम वाघमारे यांचे जबाब नोंदवले होते, ज्यांचा उच्च न्यायालयाने प्रतिवादी क्रमांक 1 आणि 2 यांना आरोपमुक्त करताना उल्लेख केला नाही आणि त्यांचा विचार केला नाही. हे अंदाजाच्या हत्येचे प्रकरण होते, ही वस्तुस्थिती विसरता येणार नाही. तपास संस्थेने गोळा केलेल्या साहित्याच्या माध्यमातूनच परिस्थितीमुळे आरोपींवर कारवाई होऊ शकली असती.

15. प्रतिवादीची क्रमांक 1 च्या मानसशास्त्रीय माहिती, पॉलीग्राफ चाचणी आणि बी. ई. ओ. एस. यासह मानसशास्त्रीय मूल्यमापन करण्यात आले. याशिवाय इतर चार व्यक्तींअहोक गजराज चौधरी, मेहबूब दस्तगीर शेख, बलिराम चिधू खाडे आणि मोहन विजयम्मा श्रीधरन यांची चाचणी घेण्यात आली, जे प्रतिवादी क्र. 1 चे निकटवर्तीय होते.

16. प्रतिवादी क्रमांक 1 वर केलेल्या चाचणीच्या अहवालात, न्यायवैद्यक विज्ञान प्रयोगशाळा संचालनालय, गृह विभाग, महाराष्ट्र यांनी दिलेले मत, कॅप्टन मनमोहन सिंग यांच्या हत्येत प्रतिवादी क्रमांक 1 चा सहभाग दर्शवते.त्याच्या मानसशास्त्रीय 'ए' प्रोफाईलिंगने देखील त्याला सामाजिक नियमांच्या विरोधात जाण्याची प्रवृत्ती असलेले असामाजिक व्यक्तिमत्व असल्याचे निदर्शनास आणून दिले. अहवालाचा संबंधित भाग खाली नमूद केला आहे. -

“पॉलीग्राफच्या प्रश्नांवरील फसवणूक आणि बी. ई. ओ. एस. वरील महत्त्वपूर्ण तपासांवर उपस्थित असलेल्या अनुभवात्मक ज्ञानाद्वारे सूचित केल्याप्रमाणे मोहम्मद शताफ या विषयाचे मानसिक मूल्यांकन स्पष्टपणे कॅप्टन मनमोहन सिंग यांच्या हत्येत त्याचा सहभाग दर्शवते. या विषयात समाजविरोधी व्यक्तिमत्व वैशिष्ट्ये आहेत आणि स्वतःला सामाजिकदृष्ट्या वांछनीय पद्धतीने चित्रित करण्याची प्रवृत्ती आहे या निष्कर्षाद्वारे या निष्कर्षाला पुष्टी मिळाली.ज्या विषयावर नार्कोएनालिसिस केले जाऊ शकले नाही, त्याने या प्रक्रियेसाठी लेखी संमती देण्यास नकार दिला. (जोर दिला आहे)

17. याशिवाय, इतर चार व्यक्तींविषयीचे मत असे दर्शविते की मृत व्यक्तीच्या हत्येच्या माहितीबद्दलच्या प्रश्नाचे उत्तर देताना फसवणूक झाली होती.अहवालाचा संबंधित भाग खाली नमूद केला आहे :-

अशोक गजराज चौधरी आणि मेहबूब दस्तगी शेख या विषयांचे मानसशास्त्रीय मूल्यमापन कॅप्टन मनमोहन सिंग यांच्या हत्येप्रकरणी मानसशास्त्रीय प्रोफाइलिंग आणि पॉलीग्राफ तपासणीचा समावेश होता. अशोक गजराज चौधरी यांच्यासंदर्भात त्यांनी खुनाची कोणतीही माहिती नसल्याचा इन्कार केला असला तरी त्यांच्या पॉलीग्राफ तपासणीत, या खुनाची माहिती लपवण्यास कोणीतरी सांगितल्याने कॅप्टन सिंग यांच्या मृत्यूशी संबंधित माहिती लपवून, त्यांच्याशी संबंधित प्रश्नावर फसवण्याचा प्रयत्न केल्याचे त्यांच्या पॉलीग्राफ तपासणीत उघड झाले. आणि पीडितेची हत्या कोणी केली आहे हे त्याला माहित आहे. मेहबूब दस्तगी शेख यांच्या संदर्भात त्यांनी कॅप्टन मनमोहन सिंग यांच्या हत्येचे साक्षीदार किंवा मदत केल्याचा इन्कार केला असला किंवा त्याविषयी त्यांना काहीही माहिती नसल्याचा इन्कार केला असला, तरी कॅप्टन मनमोहन सिंग यांची हत्या कोणी केली आहे, हे जाणून घेण्याशी संबंधित प्रश्नावर त्यांच्या पॉलीग्राफ तपासणीत 'फसवणूक' दिसून येते.

(जोर दिला आहे)

18.. उच्च न्यायालयाने आदेशाद्वारे संपूर्ण प्रकरणाचा सारांश सांगितला होता. आरोपी आणि प्रतिवादी क्रमांक 1 च्या इतर सहकाऱ्यांच्या मानसशास्त्रीय मूल्यमापन, पॉलीग्राफ टेस्टिंग आणि ब्रेन इलेक्ट्रिकल ऑसिलेशन सिग्रेचर प्रोफाइलिंग (बीईओएस) चाचण्यांचा उल्लेख न

करता दोन परिच्छेदांमध्ये पुरावे दिले आणि प्रतिवादी क्रमांक 1 आणि 2 ला दोषमुक्त करण्याचे आदेश दिले.

19. जरी एखाद्या आरोपीला दोषी ठरवण्यासाठी केवळ मानसशास्त्रीय मूल्यांकन चाचणी अहवाल पुरेसा नसला तरी तो निश्चितच एक ठोस पुरावा असू शकतो. हे पुरावे रेकॉर्डवर असूनही हे प्रकरण आरोप निश्चितीसाठीही तयार करण्यात आले नाही, असे मत उच्च न्यायालयाने व्यक्त केले नसते, ज्यासाठी केवळ प्रथमदर्शनी खटला पहावा लागतो..

20. या न्यायालयाने या विषयावर दिलेल्या कायद्याच्या प्रकाशात या प्रकरणातील तथ्यांची तपासणी केली गेली तर हे स्पष्ट होते की उच्च न्यायालयाने तपास संस्थेने गोळा केलेल्या पुराव्याचा संपूर्ण आरोपपत्रासह उल्लेखही केलेला नाही. त्याऐवजी तपासादरम्यान नोंदवलेल्या काही व्यक्तींच्या जबाबांचा निवडक संदर्भ दिला आहे. यावरून असे दिसून येते की, मनाचा पूर्णपणे वापर होत नव्हता. एखाद्या जघन्य गुन्ह्याच्या खटल्यात अडथळा आणण्यासाठी उच्च न्यायालयाने अधिकारक्षेत्राचा वापर अशा पद्धतीने केला होता, जो त्यात निहित नव्हता.

21. वर नमूद केलेल्या कारणांमुळे, अपीलाला परवानगी दिली जाते आणि उच्च न्यायालयाचा आक्षेपार्ह आदेश बाजूला ठेवला जातो.

अंकित ज्ञान

अपीलाला परवानगी देण्यात आली.

अस्वीकरण

या न्यायनिर्णयाच्या मराठी भाषेतील या अनुवादाचा वापर हा पक्षकारास त्याच्या/ तिच्या मातृभाषेमध्ये त्याचा अर्थ समजून घेण्यापुरताच मर्यादित राहील आणि त्याचा इतर कोणत्याही कारणाकरिता वापर करता येणार नाही तसेच इंग्रजी भाषेतील न्यायनिर्णय हाच सर्व व्यावहारिक आणि कार्यालयीन वापराकरिता विश्वसनीय असेल आणि तोच त्यातील आदेशाच्या निष्पादन आणि अंमलबजावणी करता वैध मानला जाईल.